

Севрук Володимир Геннадійович,
провідний науковий співробітник
відділу організації науково-дослідної
роботи НАВС, кандидат юридичних
наук

ДОТРИМАННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ УКРАЇНИ КОНСТИТУЦІЙНИХ ГАРАНТІЙ ТА ЗАКОННОСТІ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ І СВОБОД ЕТНІЧНИХ ГРУП ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Верховна Рада України відзначає, що стан дотримання законності в забезпеченні прав і свобод людини в роботі правоохоронних органів не відповідає Конституції України як правової держави, рівень злочинності в державі загрожує національній безпеці України. Криміногенна ситуація в країні за рівнем, змістом та негативними наслідками є складною, напруженою та нестабільною. Із року в рік в Україні зростають організована злочинність та кількість вчинених злочинів проти життя, здоров'я, власності громадян. Організовані злочинні угруповання не виявляються на стадії їх створення і діють на території держави протягом двох - п'яти років [1].

Україна на нинішньому етапі свого розвитку знаходиться на шляху значних перетворень: змінюється структура економічних відносин, формуються нові суб'єкти власності і політичної діяльності, трансформуються базові цінності, влаштування життя, змінюється устрій життя, традиції. Цей динамізм обумовлює загострення в інших сферах життя українського суспільства проблем зростання етнічної злочинності. Історія показала, що етнічні відносини складають групу найскладніших проблем, які впливають на стан злочинності в країнах [2, с. 235].

Із часу затвердження Національної стратегії у сфері прав людини та Плану дій на її реалізацію дають підставу для деяких

узагальнень щодо включення без сумніву засадничих стратегічних документів до порядку денного державної політики. Адже пріоритетність прав і свобод людини під час прийняття рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування визначають мету їх діяльності. Для забезпечення ефективної імплементації Національної стратегії у сфері прав людини та реального виконання Плану дій з її реалізації Українською Гельсінською спілкою з прав людини за підтримки Уповноваженого ВРУ з прав людини було створено Громадську платформу моніторингу, учасниками якої є близько 70 неурядових організацій та незалежних експертів [3, с. 7].

Слід відзначити ряд конституційних гарантій та законності в забезпеченні прав і свобод етнічних груп, що порушуються правоохоронними органами України:

1. Катування, жорстоке, нелюдське або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання.

2. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність.

3. Забезпечення права на справедливий суд.

4. Забезпечення права на приватність.

5. Забезпечення свободи думки і слова, вираження поглядів і переконань, доступу до інформації та вільного розвитку особистості.

6. Забезпечення свободи мирних зібрань та об'єднань.

7. Забезпечення права на участь в управлінні державними справами та у виборах.

8. Забезпечення права на працю та соціальний захист.

9. Створення умов для свободи підприємницької діяльності.

10. Забезпечення права на охорону здоров'я.

11. Забезпечення права дитини.

12. Забезпечення права на освіту.

13. Підвищення рівня обізнаності у сфері прав людини.

14. Протидія гендерному насильству, торгівлі людьми та рабству.

- 15.Протидія домашньому насильству.
 - 16.Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
 - 17.Попередження та протидія дискримінації.
 - 18.Забезпечення прав корінних народів і національних меншин.
 - 19.Забезпечення прав учасників антитерористичної операції.
 - 20.Забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб.
 - 21.Звільнення заручників та відновлення їх прав.
 - 22.Вжиття необхідних заходів для захисту прав осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України.
 - 23.Забезпечення прав громадян України, які проживають у населених пунктах Донецької та Луганської областей, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі повноваження.
 - 24.Забезпечення прав біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, а також іноземців та осіб без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні.
- Окремо слід наголосити, що це не вичерпний перелік.
- Україна позиціонувала себе і утвердилася як держава з високим рівнем толерантності і міжнаціональної взаємоповаги. Вона неухильно дотримується виконання зобов'язань взятих як в рамках національного, так і міжнародного права. Будучи багатонаціональною державою та пишаючись культурним, мовним, релігійним розмаїттям своїх громадян, Україна повсякчас дбає про непорушність фундаменту споконвічної традиції толерантного та мирного співіснування на українській землі представників різних національностей та про створення належних умов для захисту їхніх прав. Обравши шлях побудови відкритого демократичного правового суспільства, Україна, як європейська країна, вивчала й застосовувала у своєму законодавстві міжнародний досвід захисту прав національних меншин. За рівнем правового забезпечення основних прав і

свобод національних меншин Україна посідає одне з провідних місць в Європі [4].

У перші роки незалежності Україні вдалося сформувати потужну правову базу для гармонійного поєднання інтересів усіх етнічних компонентів українського суспільства та забезпечити рівні умови для їхнього національного розвитку. Правову основу у сфері міжнаціональних відносин та захисту прав національних меншин заклали Декларація про державний суверенітет України та Декларація прав національностей України. Ці засадничі для Української держави документи сформулювали принципи, на яких сьогодні будується етнонаціональна політика, забезпечуються повага та рівність прав громадян України різних національностей, заборона дискримінації за національною ознакою. Згодом гарантії прав національних меншин були закріплені у Конституції України та знайшли свій розвиток у ряді законодавчих та нормативно-правових актах.

Проте, наша держава усвідомлює актуальність подальшого удосконалення та вироблення нових підходів у сфері державної етнонаціональної політики [4].

Отже, дотримання правоохоронними органами України конституційних гарантій та законності в забезпеченні прав і свобод етнічних груп під час розслідування злочинів, окрім вище переліченого, слід також враховувати різні особливості етнічних груп, а саме: історичні, психологічні, культурологічні та лінгвістичні напрями.

Забезпечення охорони прав і свобод людини й громадянина, відпрацювання та втілення в життя відповідних правових норм і механізмів — один з найважливіших пріоритетних напрямків діяльності [5] правоохоронних органів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про дотримання правоохоронними органами України конституційних гарантій та законності в забезпеченні прав і

свобод: ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
від 23.03.2000 № 1592-14.

2. Медведєв О. В. Етнічна злочинність в циганському середовищі / О.В. Медведєв // Право і суспільство . - 2014. - № 4. - С. 235-241.

3. Резюме звіту за результатами моніторингу імплементації Національної стратегії у сфері прав людини (01 грудня 2015р. - 01 грудня 2016р.). Підготовлений учасниками Меморандуму про співпрацю між представниками громадянського суспільства та Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини / Ред. кол.: Семьоркіна К., Мойса Б. та ін.; заг. ред. А.Бущенко, Б. Крикливенка. - Київ., 2016 - 36 с.

4. Четверта доповідь України про виконання Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://detector.media/infospace/article/122781/2017-01-31-chetverta-dopovid-ukraini-pro-vikonannya-ramkovoï-konventsii-radi-evropi-pro-zakhist-natsionalnikh-menshin/>.

5. Забезпечення захисту прав і свобод людини шляхом реалізації громадянами права на звернення до органів МВС України: сучасний стан та шляхи покращення якості. / Одеська правозахисна група «Верітас». — Харків: Права людини, 2010 р. — 60 с.